בס"ד

פרשת השבוע

שמות

"כמו מים ועץ"

■ שי שחם

"פרשתנו פותחת את חומש "שמות" ובה מתחילה גלות מצרים, אך מתחילה גם הגאולה. נכון שייקח עוד זמן עד שייצאו בני ישראל ממצרים, אבל כמו כל דבר אמיתי, זה לוקח זמן.

באחד הפסוקים בתחילת הפרשה, עוד לפני גזרת "כל הבן היילוד היאורה תשליכוהו", מנסים המצרים שיטות שונות להחליש את בני ישראל, ובהן עינויים ועבודת פרך, אך ככל שניסו לדחוק, כך עשו להפך, ובעצם חיזקו את ישראל "וכאשר יענו אותו, כן ירבה וכן יפרוץ".

כי אפשר לשעבד רק את גופו של האדם. למסור גם את הנפש לעבדות, היא החלטה של האדם בלבד. ולכן על אף כל שברון הגוף, נפשם דווקא התחזקה.

הדבר דומה לעניין ה"מחלוקת", עליו דיבר רבי נחמן מברסלב, שהוא כמו מים המגדלים את האילן, שהוא נמשל לאדם. כך לפעמים דווקא העובדה שכולם מסכימים איתך, היא שמחלישה אותך, כמו לוחם בשייטת 13, שהדרך הכי טובה לנצחו, היא לא להילחם בו, אלא לתת לו לשבת במועדון בבסים, לאכול טוב ולראות טלוויזיה כל היום.

עד כדי כך חשובה לאדם המחלוקת, שאם אין לו אותה באמת, הוא יצור אותה בעצמו, בין אם הוא יבחר קבוצת כדורגל או ימצא איזה טיעון לריב עם מישהו. לפעמים זה נראה לא מובן, אך האמת היא שהאדם חייב מחלוקת.

כל תנועה בעולם תלויה בהתנגדות. לדוגמה רכב, אינו יכול לנסוע בלי ההתנגדות של כוח המשיכה והחיכוך של הגלגלים באספלט.

עד כאן הבנו את חשיבות המחלוקת, שבעצם מגדלת ונותנת חיות לאדם, אבל כמובן היא מחזקת רק את אותו חלק בנפש, עליו יש מחלוקת. ולכן על-פי-רוב מחלוקות מחלישות אותנו, כי הן על דברים שאינם חשובים באמת.

אולם אם האדם מוצא את הנקודות העיקריות בפנימיותו, ומייצר עליהן מחלוקת בכוונה, הוא עושה טובה לעצמו, כל עוד הוא לא התחיל ממדרגה גבוהה מדי.

כי אם כל העולם יחלקו עליו בתחילת הדרך, יש סיכוי שהמחלוקת תפיל אותו, כמו המשל של רבי נחמן על המים והעץ, גל גדול מדי יכול לעוקרו, אם שורשיו לא חזקים מספיק.

ואין הכוונה שנלך לריב עם כולם, כי באמת מעלת השלום גדולה ממעלת המחלוקת. אך כשנבין את הצורך של נפשנו ב"מלחמות" קטנות, נבין יותר על מה כולם מתווכחים כל היום.

כי לכאורה, בצורה פרקטית, לא מובן המהלך בעולם, רק מדברים וטוענים וכוי וכוי ושום דבר לא זז, אבל לפי הנ"ל עצם הוויכוחים, הם מה שכולם צריכים, מישהו לכעום עליו, מישהו שיהיה נגדנו, ואז אולי דווקא האויבים שלנו, הם בעצם חברים טובים.

שבת שלום ומבורכת.

קולנוע

יורם מארק-רייך

קולנוע אירופי משוחזר

פסטיבל סרטים ממדינות מן האיחוד האירופי ששופצו, יוצגו בעותקים חדשים בפסטיבל מבט נוסף שיתקיים בסינמטק, בין התאריכים 15 בינואר – 1 בפברואר

כמעט מוזר לחשוב שבתחילת ימי הקולנוע התייחסו אליו כאל תופעה חולפת ואותו יחס גם קיבלו הסרטים עצמם. כך סרטים רבים מאותם ימים נעלמו עם הזמן, ומסרטים אחרים נותרו רק קטעים או עותקים באיכות נמוכה, שכן הסלילים עליהם נשמרו התבלו עם הזמן. בשנות ה-30 של המאה הקודמת כבר נראתה מגמה חדשה של שינוי ובאירופה קמו ארכיונים לשימור סרטים. השימור הפיזי בא בנוסף לשינוי התפיסתי של הכרה בחשיבותם של הסרטים, החשיבות נובעת מטעמים אמנותיים וגם כתעודה היסטורית במה עסקו באותם ימים ובאיזו צורה.

פסטיבל "מבט נוסף" שמתקיים השנה זוהי הפעם השלישית בסינמטקים של חיפה, ירושלים ותל-אביב, קם כדי להציג סרטים קלאסיים שעברו שיחזור דיגיטלי ויוקרנו באיכות גבוהה כמו סרטים חדשים בני ימינו.

השנה הפסטיבל עוסק בהשוואה בין העיר לכפר. את העיר מייצג מקבץ סרטים בשם "אורות הכרך", ואת הכפר המקבץ "חיי הכפר". אוצרי הפסטיבל ניסו בהרכבת התוכנית לבדוק את המתח בין העיר הגדולה למחוזות הכפריים והמסורות הישנות שלפעמים נדמה שהולכים ונעלמים מחיינו.

בין הסרטים שנבחרו להיות מוצגים בפסטיבל ישנם כמה סרטים מעניינים מאוד כמו "מדרדוס הצעיר" סרט אוסטרי שביים אותו לא פחות ממייקל קרטיז הבמאי ההוליוודי הנודע שאחראי ליצירת הסרט הנודע "קזבלנקה". בשנת 1923 בה הסרט יצא קרטיז עוד נקרא בשמו ההונגרי מיכאל קרטש. סרט אחר הוא "קורבן" של בזיל דירדן משנת 1961 שהיה לאחת מאבני הדרך עד ביטול החוק נגדי קיום יחסי מין הומוסקסואליים בבריטניה, ואף היה הסרט הבריטי הראשון בו הוזכרה המילה הומוסקסואל. את רומניה מייצג בפסטיבל הסרט "מנשה" משנת 1925 שהוא דוגמה נדירה לעיסוק בחיי היהודים באירופה בתחילת המאה ה-20. "מנשה" מבוסס על מחזה משנת 1900 שהפקתו נאסרה בהוראת כוחות לאומניים במדינה שלא הסכימו לקבל מחזאי יהודי לתיאטרון המקומי.

הפסטיבל נוסד על-ידי אוליבייה טורנו מהמכון הצרפתי וזכה להתעניינות רבה בשנים קודמות מצד שוחרי הקולנוע. המנהל האמנותי של הפסטיבל, חוקר הקולנוע דן חיוטין: "החשיבות של הפרויקט הזה אינה רק להלל את הישגי השימור האודיו-ויזואלי באירופה אלא גם להביא למודעות בקרב הישראלים לגבי המשמעות והצורך של שימור ושחזור בתחומים אלה, שכן המצב בארץ הוא בכי רע. כמו כן, כמובן יש לי רצון לחשוף את הקהל המקומי לסרטים לא ידועים שעל אף הקשרם האירופי, יש להם רלוונטיות לקיום שלנו כאן, ובייחוד ליחסי העיר מול הפריפריה המשתנים בארץ".

הפרויקט כולל גם פעילות בהיבט האינפורמטיבי, המבקשת לחשוף הן את אנשי המקצוע והן את הציבור שאינו מתמחה בנושא, לפרטים ולחשיבה שמאחורי השחזור האודיו-ויזואלי כפי שהוא מתבצע באירופה כיום. בהקשר הזה, אנו מארחים מספר נציגים של ארכיונים ומעבדות שחזור מובילים מאירופה, ביניהם ארכיון הקולנוע הלאומי ברומניה, ארכיון הקולנוע הלאומי בצ'כיה, ומעבדת הדיגיטציה CRF בפולין. לכמה להקרנות בסינמטק חיפה יגיעו האנשים שעמלו על מלאכת השיחזור ויסבירו בקצרה על תהליך עבודתם. הפסטיבל נערך הודות לתמיכה של האיחוד האירופי, ושל השגרירויות העומדות מאחורי שנים עשר הסרטים בתוכנית, כשכל סרט מייצג אחת משתים עשרה המדינות.

הצילומים בעמוד מתוך סרטים שיוקרנו בפסטיבל